

Başvuru Numarası : 2018/1214
Toplantı Tarihi / Sayısı : 14.11.2018 / 65
Karar Numarası : 2018/ 101
Başvuran : E. T.
Adres : ... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum : ... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : ... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, tutulmakta olduğu ceza infaz kurumu C-10 koğuşunda 12/01/2017 tarihinden beri kaldığını, koğuşta kalabalıklaşma nedeniyle koğuşunun fiziki koşullarının yetersiz kaldığını ve adli suçtan tutuklu olanlar ile FETÖ/PDY silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasıyla tutuklu olanlar arasında ceza infaz kurumu idaresi uygulamaları açısından ayırım yapıldığını iddia etmiş bu uygulamalara ilişkin açık görüşe çıkabilme ve telefon görüşünden faydalanabilme sürelerinin farklılığını, ziyaretçi ve hediye kabulü, spor etkinliği ve berberde tıraş olmayı örnek olarak göstermiş ve bu bağlamda bu eşitsiz uygulamaların ve onur kırıcı davranışların giderilmesini talep etmektedir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurucu, 13.04.2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde başvurunun esastan incelenmesi için Ulusal Önleme Mekanizması Birimine gönderilmesine karar verilmiştir.
4. Başvurucunun iddialarıyla ilgili olarak 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 2nci fıkrası uyarınca, ... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte; başvurucunun, tüm iddialarına ayrı ayrı olarak yanıt verilmiş, yazı ekinde ise 28/11/2016 tarih - 2016/5284 karar numaralı, 16/10/2017 tarih - 2017/4603 karar numaralı, 11/04/2018 tarih - 2018/1730 karar numaralı, 23/11/2017 tarih- 2017/5305 karar numaralı, 23/07/2018 tarih - 2018/3749 karar numaralı İdare ve Gözlem Kurulu kararları, İ. CBS'nin 07/10/2016 tarih ve tedbir konulu yazı ve ekleri ile K. İnfaz Hakimliği'nin 2018/2627 E., 2018/2899 K. numaralı ilamı gönderilmiştir.
5. Başvurucu, 6701 sayılı Kanun'un 18 inci maddesinin 2nci fıkrası uyarınca muhatabın yazılı görüşüne cevaben sunduğu 21/09/2018 tarih ve 3557 sayı ile kayda alınan yazılı görüşünde; muhatap kurum tarafından iddialarına yanıt verilmediğini, muhatap kurum görüşünün iddialarının yanıtından ziyade yönetmelik ve ilgili prosedürün anlatılması şeklinde olduğunu belirtmiş ve iddialarını tekrar etmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

Başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ve kurum idaresinin cevabı ile ulaşılan bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir;

6. Başvurucu E. T.; 15 Temmuz 2016 tarihli darbe teşebbüsü sonrasında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu gerekçesiyle tutuklanarak ceza infaz kurumuna konulmuştur.

7. Başvurucu ihlal iddiasına muhatap kurumca Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 16/10/2017 tarih ve 2017/4603 sayılı hükümlü ve tutukluların oda koşullarında sınıflandırılması kararına dayanarak 12/01/2017 tarihinde C-10 koşusuna yerleştirilmiştir.

8. Başvurucunun başvuru dilekçesindeki iddialarına ilişkin olarak Kurum idare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 11/04/2018 tarih ve 2018/1730 sayılı karar alındığı, bu kararın başvurucuya 12/04/2018 tarihinde tebliğ edildiği, başvurucunun bu karara karşı K. İnfaz Hakimliğine itiraz ettiği ve K. İnfaz Hakimliği'nin 23/06/2018 tarih ve 2018/2627 E., 2018/2899 K sayılı ilamı ile başvurucunun itirazını red ettiği ve başvurucunun İ. Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin 27/06/2018 tarih ve 2018/1672 sayılı kararı ile tahliye edilmiştir,

9. Ceza infaz kurumu idaresince olağanüstü halin sona ermesine istinaden Kurum İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 23/07/2018 tarih ve 2018/3749 sayılı kararı ile FETÖ/PDY terör örgütüne mensup tutuklu ve hükümlüler üzerindeki kısıtlamaların kaldırıldığı anlaşılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

10. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun “*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” le görevli olduğu düzenlenmiştir.

11. Aynı Kanunun 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

12. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı

Başlıklı 17. Maddesine göre; “*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

(Değişik: 7/5/2004-5170/3 md.; 16/4/2017-6771/16 md.) Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının

önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.”

13. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Hükümlünün barındırılması ve yatırılması” başlıklı 63ncü maddesinin birinci fıkrasında; *Tehlikeli hâli bulunan hükümlü ancak bir veya üç kişilik odalarda, diğer hükümlüler ise kurumun fizikî yapısı, kapasite durumu ve güvenlik gerekleri göz önüne alınarak cezaevi yönetimi tarafından belirlenecek sayıda mahkûmun kalabileceği odalarda barındırılacağı* hüküm altına alınmıştır.

14. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmeliğin 5 inci maddesi (e) fıkrasına göre “*Kurum mevcudu, güvenliği ve düzeni dikkate alınmak suretiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan, hükümlü ve tutuklular için ceza infaz kurumlarındaki açık görüşler idare ve gözlem kurulu kararıyla iki ayda bir yaptırılabilir*”. (Ek:RG-18/8/2016-29805)

15. 23 Temmuz 2016 tarih ve 29779 sayılı Resmi gazetede yayınlanan 667 sayılı kanun Hükmünde Kararname'nin 6ncı maddesi birinci fıkrasına göre; “*26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve toplu işlenen suçlar bakımından, olağanüstü halin devamı süresince; e bendi Tutuklu olanlar, belgelendirilmesi koşuluyla sadece eşi, ikinci dereceye kadar kan ve birinci derece kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından ziyaret edilebilir. Adalet Bakanlığı ile Cumhuriyet başsavcılığının yetkileri saklıdır. Tutuklular telefonla haberleşme hakkından ancak on beş günde bir ve bu bentte sayılan kişilerle sınırlı olarak on dakikayı geçmemek üzere faydalanabilirler.*”

16. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu Terör suçları başlıklı 3 üncü maddesine göre “*26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 302, 307, 309, 311, 312, 313, 314, 315 ve 320nci maddeleri ile 310 uncu maddesinin birinci fıkrasında yazılı suçlar, terör suçlarıdır.*”

17. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “infazda temel ilke ” başlıklı 2 inci maddesine göre; “*(1)Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.*

(2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.”

18. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6ncı maddesinin a bendine “*Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar.*” g bendine göre “*Hükümlünün infazın amacına*

uygun olarak kanun, tüzük ve yönetmeliklerin belirttiği hükümlere uyması zorunludur”

19. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına uyma” başlıklı 26ncı maddesinin birinci fıkrasına göre “*Hükümlü, hapis cezasının yerine getirilmesine katlanma ve bu amaçla düzenlenen infaz rejimine uygun tutum ve davranışlar içinde bulunmakla yükümlüdür.*”

20. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Sürelî veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı” başlıklı 62 inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “*Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla sürelî ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.*” Üçüncü fıkrasına göre ise; *Kurum güvenliğini tehlikeye düşüren veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez”*

21. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı” başlıklı 66 ıncı maddesinin birinci fıkrasına göre; “*Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, tüzükte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir.*”

22. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Tutukluların barındırılması” başlıklı 113 üncü maddesine göre; “*Tutuklular, maddî olanaklar elverdiğince suç türlerine ve taşıdıkları güvenlik riskine göre ayrı odalarda barındırılırlar. Aralarında husumet bulunanlar ile iştirak hâlinde suç işlemiş olanlar aynı odalarda barındırılmazlar ve birbirleri ile temas etmelerini engelleyecek tedbirler alınır*”

23. 5275 sayılı sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Tutukluların yükümlülükleri” başlıklı 116 ıncı maddesine göre “*Bu Kanunun; ....konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.*”

24. 12/07/2005 tarih ve Bakan oluru ile Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş Ceza infaz Kurumları kütüphane ve Kitaplık Yönergesi “Kuruma kabul edilmeyecek yayınlar” başlıklı 11 inci maddesine göre;

a) *Mahkemelerce yasaklanmış olan,*
b) *Mahkemelerce yasaklanmamış olsa bile, kurum güvenliğini tehlikeye düşürdüğü veya müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsadığı eğitim kurulu kararıyla tespit edilen, hiçbir yayın kuruma kabul edilmez.*

25. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün “İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri” başlıklı 40 ıncı maddesi birinci fıkrasına göre; *İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir;*

a) *Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmaları ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak,*
b) *Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek,*
c) *Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak*

- d) *Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek,*
e) *Hükümlülerin bireysel olarak, psiko-sosyal yardım servisinde hazırlanan iyileştirme programlarına uyumunu ve sonuçlarını değerlendirmek,*
f) *İyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlülerin belirlenmesi ile ilgili karar almak,*
g) *Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek,*

26. 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununun “ İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır” başlıklı 4 üncü maddesine göre ;

1. *Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.*

2. *Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.*

3. *Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.*

4. *Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.*

V. İNCELEME VE GEREKÇE

27. Başvurunun, 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesinde aranan ön inceleme şartlarını taşıdığı görülmüş ve bu nedenle mezkûr Yönetmeliğin 49 uncu maddesinin 5 inci fıkrası doğrultusunda inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir

A. Başvurucunun İddiaları

28. Başvurucu, tutulmakta olduğu ceza infaz kurumu C-10 koğuşunda 12/01/2017 tarihinden beri kaldığını, koğuşta kalabalıklaşma nedeniyle koğuşunun fiziki koşullarının yetersiz olduğunu, 12 kişi adli suçtan tutuklu ve 8 kişi FETÖ/PDY silahlı terör örgütü olma iddiası ile tutuklu toplam 20 kişi olarak kaldıkları, koğuşta 14 yataklı ranza, 1 tuvalet ve 1 banyo bulunduğunu 6 kişinin yerde yattığını ve sabahları tuvalette sıra olduğunu iddia etmiştir,

29. Başvurucu, tutuklu bulunulan ceza infaz kurumunda eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinin kısıtlanması, açık görüşe çıkabilme ve telefon görüşünden faydalanabilme sürelerinin farklılığını, ziyaretçi ve hediye kabulünde kalabalıklaşma ve tutulduğu odanın fiziki koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının; bu tür bir engellemenin yalnızca FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklanan kişilere uygulanması nedeniyle kötü muamele yasağıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüş ve bu eşitsiz uygulamaların ve onur kırıcı davranışların giderilmesini talep etmiştir.

B. İhlal İddiasına Muhatap Kurumun Yanıtı

30. ... Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte, Kurum idaresi;

- Başvurucunun tutulmakta olduğu koğuşun fiziki koşullarının kalabalıklaşma nedeniyle yetersiz olduğu iddiasına ilişkin olarak 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “Hükümlünün barındırılması ve yatırılması” başlıklı 63 ncü maddesinin birinci fıkrasında; “Tehlikeli hâli bulunan hükümlü ancak bir veya üç kişilik odalarda, diğer hükümlüler ise kurumun fizikî yapısı, kapasite durumu ve güvenlik gerekleri göz önüne alınarak cezaevi yönetimi tarafından belirlenecek sayıda mahkûmun kalabileceği odalarda barındırılır” hükmü gereğince Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 16/10/2017 tarih ve 2017/4603 sayılı hükümlü ve tutukluların oda koşullarında sınıflandırılması kararına dayanarak yerleştirmenin yapıldığını ve 15 Temmuz hain darbe girişimi nedeniyle Ceza İnfaz Kurumunda kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırıldığı (an itibariyle 1350), Kurumun kampüs içerisinde olması nedeniyle bakanlık ve savcılık emirleri gereği sürekli tutuklu ve hükümlülerin sevklerinin yapıldığını bu durum karşısında koğuş yerleştirmelerinin adil ve hakkaniyet çerçevesinde yapıldığını, koğuşta kalanların tutuklu oldukları adli suçtan hükümlüler ile başvurucunun bir arada tutulmadığını, kurumda farklı suç grubu tutukluların bir arada kalmasına yönelik idare ve gözlem kurulu kararına göre işlem yapıldığını,

- Başvurucunun adli suçtan tutuklu olanlar ile FETÖ/PDY silahlı terör örgütü üyeliği suçlamasıyla tutuklu olanlar arasında ceza infaz kurumu idaresi uygulamaları açısından ayırım yapıldığını iddiasına ilişkin olarak ve başvurucunun örnek şeklinde gösterdiği uygulamalardan açık görüş ve telefon görüşü hususunda kurum idaresi; Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmeliğin 5 inci maddesi (e) fıkrası ve 23 Temmuz 2016 tarih ve 29779 sayılı Resmî gazetede yayınlanan 667 sayılı kanun Hükmünde Kararname'nin 6ncı maddesi 1inci fıkrası e bendi hükümleri ve İ. CBS'nin 07/10/2016 tarih ve B.M.2016/30331 sayılı ve tedbir konulu yazısına istinaden İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 28/11/2016 tarih ve 2016/5284 sayılı kararı ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen suçları infaz eden hükümlüler ile tutukluların ziyaret programında düzenlenen ziyaret gün ve saatlerinde 2 ayda 1 kez olmak üzere açık ziyaret yaptırılmasına ve yine 667 sayılı KHK 6/1-e bendi hükümleri çerçevesinde belgelendirilmesi koşuluyla sadece eşi, ikinci dereceye kadar kan ve birinci derece kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından kurum tarafından uygun görülecek günlerde ve mesai saatleri içerisinde olmak koşulu ile yarım saatten az bir saatten fazla olmamak koşuluyla görüştürülmelerine, tutuklular telefonla haberleşme hakkından ancak on beş günde bir belgelendirilmesi koşuluyla sadece eşi, ikinci dereceye kadar kan ve birinci

derece kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından on dakikayı geçmemek üzere görüşmelerinin sağlanmasının karar altına alındığını, bu kararın yazı ekinde sunulduğunu,

- Başvurucunun spor etkinliğinden faydalanma husundaki iddialarına ilişkin olarak; idare 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 6 ncı maddesi a bendi hükümleri ve İdare ve Gözlem Kurulunun 10/01/2018 tarih ve 2018/165 sayılı kararı ile FETÖ/PDY, PKK/KCK, DHKP-C ve diğer silahlı terör örgütü üyesi hükümlü ve tutuklular için kurumun fiziki yapısı, hükümlü ve tutuklu mevcudu göz önüne alınarak sosyal bir faaliyet adı altında bir program yapılmadığını,

- Başvurucunun adli suçtan tutuklu/hükümlülerin ziyaretçilerinin kitap getirebildiği ve bu kitapların ilgililere verilmesine karşın kendisi ve kendisinin ziyaretçisinin kitap getirmesinin yasak olduğu ve dış kantinden ücret vasıtaıyla alabildiğine yönelik iddialarına ilişkin olarak; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 62 inci maddesi üçüncü fıkrası ceza infaz Kurumları Kütüphane ve Kitap Yönergesi 11 ve 12 maddesi, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 62 inci maddesi üçüncü fıkrası, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 16/11/2016 tarih ve 66708689-204.99.00-E.3196/131111 sayılı "Ders kitapları ve diğer kitaplar" konulu yazısı, K. 1. Ağır Ceza Mahkemesinin konuya ilişkin 02/11/2017 tarih ve 2017/2290 D.İş sayılı kararları ve diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde Kurum Eğitim Kurulunun 23/01/2017 tarih ve 2017/5305 sayılı kararı aldığı ve bu doğrultuda hükümlü ve tutukluların kitap okuma ihtiyaçlarını kurum kütüphanesinden karşılamaları, kurum kütüphanesinde bulunmayan kitapların ise ücretleri ödenmesi kaydıyla kurum dış kantininden temin edildiğini,

31. Başvurucunun başvuru dilekçesindeki iddialarına ilişkin olarak Kurum idare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 11/04/2018 tarih ve 2018/1730 sayılı karar alındığı, bu kararın başvurucuya 12/04/2018 tarihinde tebliğ edildiği, başvurucunun bu karara karşı K. İnfaz Hakimliğine itiraz ettiği ve K. İnfaz Hakimliği'nin 23/06/2018 tarih ve 2018/2627 E., 2018/2899 K sayılı ilamı ile başvurucunun itirazını red ettiği ve başvurucunun İ. Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin 27/06/2018 tarih ve 2018/1672 sayılı kararı ile tahliye edildiğini,

32. Ceza infaz kurumu idaresince olağanüstü halin sona ermesine istinaden Kurum İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 23/07/2018 tarih ve 2018/3749 sayılı kararı ile FETÖ/PDY terör örgütüne mensup tutuklu ve hükümlüler üzerindeki kısıtlamaların kaldırıldığı, kurumda yasal olmayan hiçbir uygulamanın yapılmadığı, iddiaların yerinde olmadığı ifade edilerek uygulamalarına dayanak teşkil eden Kurum İdare ve gözlem Kurulu Başkanlığı kararları, İnfaz Hakimliği kararı, İ. CBS yazılarına ilişkin belgelerde ekte gönderilmiştir.

C. Değerlendirme

a) Kabul edilebilirlik yönünden

33. Ön inceleme aşamasında şekil şartlarını taşıdığı anlaşılan ve açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden bulunmadığı anlaşılan iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmiş, başvurunun esastan incelemesine geçilmiştir.

b) Esas incelemesi yönünden

34. Başvurunun, 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 48 inci maddesinde aranan ön inceleme şartlarını taşıdığı görülmüş ve bu nedenle mezkûr Yönetmeliğin 49 uncu maddesinin 5 inci fıkrası doğrultusunda inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir.

35. Başvurucunun iddiaları, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları, ekteki bilgi ve belgeler ve mevcut yasal mevzuat hükümleri somut olay ile birlikte incelenip değerlendirildiğinde;

aa. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiği İddiası Yönünden

• Alıkoyma koşulları hem mahkumların içinde bulunduğu genel koşulları, hem de cezaevi rejimi ve mahkumların tutulduğu spesifik koşulları içerir. Bir mahkumun içinde bulunduğu ortam veya kendisine sunulan koşulların AİHS'ne uygun olup olmadığını değerlendirirken, mahkumun koşullarını yaşı, cinsiyeti, sağlık durumu, tehlike teşkil edip etmediği ve mahkumun tutuklu mu yoksa hükümlü mü olduğunu dikkate almak gerekir. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olmasının gerektiğini Anayasa Mahkemesi bir çok kararında ifade etmektedir. Her olayda asgari eşiğin aşılmış olmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

• Somut başvuruda başvurucunun açık ve kapalı spor salonlarından yararlanma gibi eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinden yoksun bırakıldığı, hediye kabulü, ziyaretçi kabulü, telefon ile görüşme gibi kimi haklarında belli oranlarda kısıtlandığı görülmektedir. Ceza İnfaz Kurumu; tutukluların güvenliğinin sağlanması, örgütsel faaliyetlerin engellenmesi, terör örgütleri tarafından bu kişilerin yönlendirilmesinin ve bu kişilere emir ve talimat verilmesinin önüne geçilmesi amacıyla söz konusu uygulamaya ihtiyaç duyulduğu yönünde bir gerekçe açıklamıştır.

• Bu kapsamda yapılan değerlendirmede, Ceza İnfaz Kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi, disiplinin ve güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir, makul gerekliliklerin bulunduğu anlaşılmakta ve söz konusu geçici nitelikteki uygulamanın İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının kararıyla sonradan kaldırıldığı görülmektedir.

• Somut olaya özgü şekilde tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde makul gerekliliklere dayanan geçici tedbir mahiyetindeki uygulamanın niteliğinden kaynaklanan ve tutukluluğa ilişkin kaçınılmaz olarak ortaya çıkan elemin ötesinde kötü muamele yasağını ihlal niteliği taşımadığı görülmektedir.

bb. Kötü Muamele Yasağıyla Bağlantılı Olarak Eşitlik İlkesinin İhlal Edildiği İddiası Yönünden

• İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklananların söz konusu eğitim ve iyileştirme faaliyetlerinden yararlanmalarına dair kararının gerekçesi incelendiğinde tutuklananların örgütsel faaliyetlerinin engellenmesinin, terör örgütünün bu kişileri yönlendirmesinin ve bu kişilere emir ve talimat verilmesinin önüne geçilmesinin, ayrıca tutukluların güvenliğinin sağlanmasının amaçlandığı görülmektedir. Gerekçenin devamında OHAL sürecinin devam ettiği ve FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında tutuklanan kişilerin sayıca fazla olduğu belirtilerek herhangi bir güvenlik zafiyeti yaşanmaması amacıyla tedbir alındığı vurgulanmıştır.

• FETÖ/PDY'nin yapısının karmaşıklığı ve örgütsel ilişkinin sıklığı ile OHAL kararının gerekçeleri dikkate alındığında söz konusu soruşturmalar kapsamında çok sayıda kişinin tutuklanması üzerine bu kişilerin aynı ceza infaz kurumlarında bir araya gelmesinin ve örgütsel faaliyetlerine devam etmelerinin muhtemel olduğu açıktır. Bu olası durumun engellenmesi amacını taşıyan söz konusu farklı muamelenin objektif ve makul sebeplere dayandığı kanaatine varılmıştır.

• Anayasa'nın 10. maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz..." denilmiştir. Maddede yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemler değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişiler arası ayırım yapılmasını ve kişilere ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmeyeceğini kabul etmek gerekir.

• 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 2 inci maddesinin birinci fıkrasında "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır." şeklinde düzenlenen infazdaki temel ilkelere aykırı uygulama yapılmadığı, ihlal iddiasına muhatap kurumun yukarıda zikredilen mevzuat kapsamında uygulamada bulunduğu, başvurusunun aynı iddiaları ilişkin olarak yargı hakkını da kullandığı, kurum idaresinin uygulamalarına ilişkin yasal dayanağının mevcut olduğu anlaşılmakta olup ceza infaz kurumunun söz konusu uygulamalarının, kötü muamele yasağıyla bağlantılı olarak eşitlik ilkesinin ihlal niteliği taşımadığı görülmektedir.

36. Bu çerçevede, 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası doğrultusunda, insan hakları ihlali olmadığı kanaatine varılmıştır.

VI. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası doğrultusunda, İNSAN HAKLARI İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,
3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,
14.11.2018 tarihinde, OYBİRLİĞİYLE, karar verildi.